

William Luce:

Alltid kvitkledd

eit spel om Emily Dickinson

William Luce:

Alltid kvitkledd

Omsett av	HALLDIS MOREN VESAAS
Regi:	KAREL HLAVATY
Scenografi:	NINA MARTINS
Parykkmakar:	DORO WALSTAD
Inspisient:	REIDAR JAMVOLD
Rekvisitør:	FINN KIRKEBY
Sufflør:	DAGNY BLYBERG

Ein del av dikta er omsette av SIGMUND SKARD.

Aldo Ciccolini spelar frå «Trois gymnopedies» av Erik Satie.

Ein pause

Premiere 7. oktober 1978

Originaltittel: The Belle of Amherst
Teaterforlag: Arvid Englund AB
Programredaksjon: Halldis Hoaas
Foto: Frits Solvang
Trykk: Norsk Prent L/L, Oslo

Emily Elizabeth Dickinson

BRITT LANGLEIE

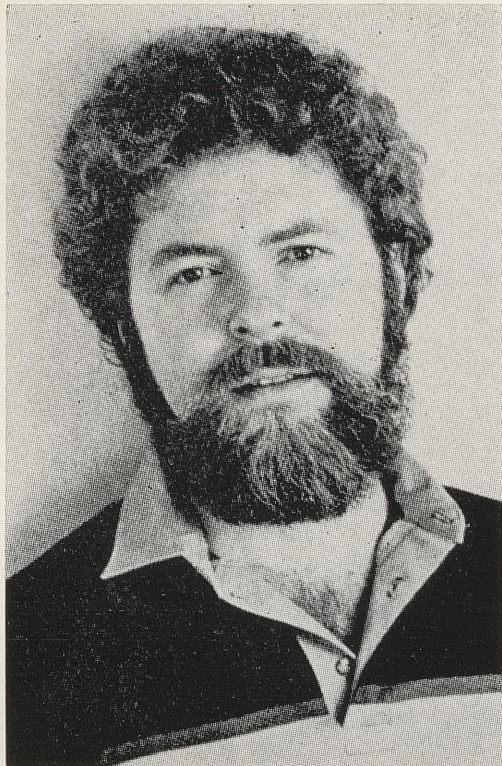
«Personar» i stykket:

**Lavinia Dickinson, Austin Dickinson, Edward Dickinson, Susan Dickinson,
Vesle Gilbert.**

**James Francis Billings, Miss Woodbridge, Lærer Crowell, Abiah Root,
Sarah Tracy, Abby Wood, Emeline Kellogg, Emily Fowler, Mary Lyon,
Thomas Wentworth Higginson, Charles Wadsworth.**

Stykket bygger på Emily Dickinsons liv, dikt og brev.

**Alt i stykket hender i Amherst-heimen til Dickinsons, i Massachusetts,
i tida 1845 — 1886.**

WILLIAM LUCE

var fødd og voks opp i Portland, Oregon. Han fekk fleire kunstnarstipend allereie som tenåring, og arbeidde fram mot ein karriere som pianist. Alt 15 år gammal var han profesjonell pianist, organist og hadde fått publisert sine første dikt! 16 år gammal skreiv han eit dikt på 55 liner som vann den nasjonale lyrikkprisen til tidsskriftet *Atlantic Monthly*. Han studerte pianospel og komposisjon ved Boston University, University of Washington i Seattle og Lewis and Clark College i heimbyen Portland. Men da han var ferdig med studiet skifta han kurs. I tolv år framover arbeidde han som prest i kyrkjesamfunnet Christian Scientists. I denne

tida skreiv han ei diktsamling «Spring Song», som vart utgjeven i 1963. Han skreiv òg ei mengd songar, både tekst og melodi, og fleire kjende songarar — mellom dei Doris Day — har spela inn songane hans på plater.

I 1967 skifta William Luce karriere på nytt. Han slutta seg til koret til Norman Luboff, og reiste på turné med dei i fleire år. Han song òg med «Roger Wagner Chorale», i showet til Johnny Mathis, han song med Ray Charles i hans TV-show «Hollywood Palace» og i Julie Londons show i Las Vegas.

I 1973 vann William Luce ein pris frå Chicago Poets Club for ein sonett han skreiv medan han budde på Ceylon. For tida arbeider han med eit nytt skodespel og ei ny diktsamling.

Eg var den minste i vårt hus.
Eg tok så lite rom.
Kvar kveld: ei lampe, og ei bok
og ei geraniumblom.

Eg sa så lite — berre gav
små stutte, låge svar.
Alt ståk, all uro var for meg
ei pine eg knapt bar.

Og fekk eg berre smyge unna
og sjå dei andre gå —
visst ingen ville merke om
eg døydde i mi krå.

(Omsett av Halldis Moren Vesaas)

I was the slightest in the House —
I took the smallest Room —
At night, my little Lamp, and Book —
And one Geranium —

I never spoke — unless addressed —
And then, 'twas brief and low —
I could not bear to live — aloud —
The Racket shamed me so —

And if it had not been so far —
And any one I knew
Were going — I had often thought
How noteless — I could die —

Det einaste biletet vi har av Emily Dickinson, eit daguerrotypi frå tida på kostskolen Mount Holyoke, tatt anten i desember 1847 eller tidleg i 1848.

Sigmund Skard EMILY DICKINSON

Nedanfor følger utdrag av det etterordet Sigmund Skard har skrive til ei samling med Emily Dickinson-dikt i norsk omsetjing, «Mitt brev til verden» (Den norske Bokklubben 1977). Samlinga er redigert av Inger Hagerup og Sigmund Skard.

Når den amerikanske lyrikaren Emily Dickinson no for første gong blir introdusert for den norske leseverda med ei heil bok, vil vel mange naturleg spørja kven ho var, som menneske. Her må svaret bli underleg knapt. I vanleg forstand var livet hennar hendingslaust til grensa av det anonyme.

Ho vart fødd i 1830, i ein skjerma overklasseheim i den rett-truande og svevnuge college-landsbyen Amherst i Ny-England. Hennar næraste synest ikkje ha sett noko merkeleg ved ho anten i evner eller utsjånad. Vi har eitt einaste daguerrotypi av ho som vaksen, ein «fuglekjapp» og vever liten skapnad. Men ho var svært lite vakker, og visste det. I overgangsalderen skreiv ho heim frå kostskulen at ho var «den einaste kenguruen» mellom alle dei pene jentene der. Berre augo merkte seg ut, «brune som den sherry gjesten lar stå att i glaset».

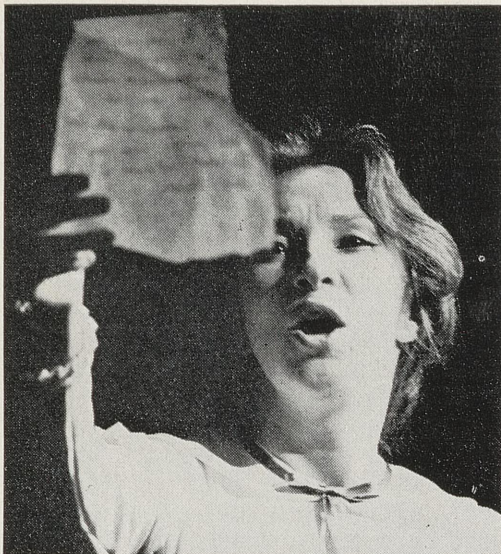
I dette velstandshuset vart Emily buande ugift saman med foreldra og syskina sine gjennom heile sitt ikkje særleg stutte liv, utan anna yrke enn litt husstell. «Hjemmeværende pige» heitte det i dei gamle manntalslistene hos oss. Ho døydde i 1886. Heimen står framleis pønt slik han var i hennar tid. Frå den nakne hybelen i andre høgda har vi utsynet over den same hagen og dei same fjerne åsane som ho sjølv har sett kvar dag. Med åra fekk ho sære vanar, gjekk alltid kledd i kvitt, og kom til slutt sjeldan utanfor huset og hagen. Men ho var i kvardagslaget eit kjærleg

familiemedlem, impulsivt pratsam, sprakande vittig, og stod i livleg brevkontakt med verda. Slik med var ho «normal».

Ho hadde eit intenst intellektuelt forhold til fleire menn. Og mot slutten av livet sitt vart ho glad i ein dommar, mesta tjue år eldre enn ho sjølv, som verkeleg elska henne igjen. Men det var berre eit streif av kveldssol. Den erotiske katastrofen fall i ungdomen: ein djup, og vilt utsiktslaus lidenskap for ein ukjend. Granskarane har fåfengt gissa på kven det kan ha vore. Det er jamvel usikkert kor mykje den utvalde har visst om kjenslene hennar. Dei sterke erotiske dikta speglar nok helst ein ønskedraum. Kanskje det heile berre har vore eit drama i hennar eige sinn.

Der levde ho sitt verkelege liv. I djupare meining må det ha vore skremmande einsamt. Men det vart forløyst i poesi. At Emily Dickinson skreiv vers, var ikkje ukjent i familiesirkelen. Ho laga gjerne rim, ved mangslags høve. Men ho tok ikkje sjølv noko steg til å få dikta sine offentleggjorde. Og då andre nokre få gonger trykte dei på eiga hand, og tidsskriftredaktørane retta på vers og seiemåtar, sleppte ho ikkje ifrå seg fleire, men satsa roleg på framtida. Det må ha vore noko av eit sjokk då slekta opna skuffene hennar etter ho var død, og fann manuskript til 1 775 dikt, somme ferdige til prenting, andre berre i kladd eller rå-utkast, skrivne bakpå konvoluttar og gamle rekningar. Utgivinga vart sein og vanskeleg. Ei fullstendig tekst av dikta og breva hennar kom ikkje før i 1950-åra.

Dette tilværet hadde tronge grenser. Emily Dickinson levde i eit provinsielt miljø, der konfliktane i tida berre gav fjernt ekko. Men dette konvensjonelle trongrømet sprengde ho med eit indre liv av overveldande kraft og ærlegdom. Der er mange tidsdrag i det åndelege biletet hennar. Ho har også lært av andre diktarar, både gamle og nyare. Men i dei avgjerande ting er ho heilt

**Eg drikk ein drykk av himmelbrygg
or staua med perleskin.
Langs heile Rhinen finst det ingen
som lagrar slik ein vin!**

**Av lufta drikk eg meg ein svir,
av dogg ein salig rus,
Ein sommardag gir nøgda slikt
frå dimblå skjenskehus.**

**Når «kro-far» ber den drukne bi
ut av si kløver-dør,
når sommarfuglen takkar nei,
sit eg og drikk som før,**

**til englar svingar snøkvit hatt
og helgnar ris frå stol.
og ser ein liten fyllick stå
stødd mot den store sol.**

(Omsett av Haldis Moren Vesaas)

I taste a liquor never brewed—
From Tankards scooped in Pearl—
Not all the Frankfort Berries
Yield such an Alcohol!

Inebriate of Air—am I—
And Debauchee of Dew—
Reeling—thro endless summer days—
From inns of Molten Blue—

When "Landlords" turn the drunken Bee
Out of the Foxglove's door—
When Butterflies—renounces their "drams"—
I shall but drink the more!

Till Seraphs swing their snowy Hats—
And Saints—to windows run—
To see the little Tippler
From Manzanilla come!

personleg, med den suverene sjølvkjensle som høyrer geniet til. Intensitet er stikkordet her. Ho har tatt tilværet inn over seg i smått og stort med eit alvor og ein opplevingsstyrke som har drag av ekstasen, og med kjensleutslag så voldsomme at dei stundom må ha ført ho til randa av vanvitet. Ein litterær ven fortel at han aldri hadde opplevd eit menneske som det var ei slik nerverøyning å vera saman med.

Spaninga speglast like sterkt i tankelivet. Det var i ho eit skeptisk tvisynd og ein djup tvil, som ho i si amerikanske litterære samtid berre har delt med Herman Melville. Han òg «førte krig med Gud». Den respektlause psykologien hennar høyrer vårt hundreår til, meir enn det 19de. Og ho møtte problema åleine, utan noko publikum anna seg sjølv. «Einsleg på søyla si» samla ho all si kraft om å gi uttrykk for sin personlege identitet og si menneskjelege stilling i kosmos.

Det poetiske fantasiriket som ho såleis bygde, er i ytre forstand ei dokkeverd. Ho nemner praktisk tala aldri dei store offentlege spørsmål i tida. Like sjeldan tar ho opp dei tradisjonelle dikt-emne i mytologi og eldre poesi. Det ho skriv, synest vera innsikta på nærmiljøet, det som auga hennar møtte på sin kvar-dagsrunde: årstidene og vêret, blomstrane, fuglane og insekta i hagen, venna bak hekken, langsynet bort over dei same åsar. Men innanfor desse grensene er spektret forvillande rikt.

Med all sin kjenslehet er Emily Dickinson tvert igjennom intellektuell. Framfor alt er ho det i sitt forhold til språket. Ho dyrka orda med ein lidenskap som nærmar seg fanatisme, særleg evna deira til konsentrasjon. Mange av dikta hennar synest oppstått under eit umåteleg indre press som lar det «verkelege» vispa seg opp i definisjonar og abstraksjonar, ein gloseleik som stundom går ut over grensa av det forstålege. Ho eksperimenterer heile tida, når ho skriv, med vers og rim, syntaks

og ordtyding. Store bokstavar slengjer ho inn til understreking. Sjølve teiknsettinga hennar er eit personleg system, som det no er skrive lærde avhandlingar om.

Det er eit drag i same biletet at ho elska den ironiske kontrast, motspelet, det tvitydige, og den mangmeinte humor. Paradokset var noko sjølvsaugt for ho. Ofte er versa hennar fulle av spit, nasevist og ertande, som om diktaren dansa på hendene. Stundom leikar ho kattunge litt meir enn lesaren i dag kan ta.

Men tvert igjennom dette flyktige og lekamslause slår ofte ein like intens faktisk observasjon. Emily Dickinson skriv gjerne om det ørende små og handgripeleg nære. Men ho nærmar seg til det i ei ørskan oppdagingsfrygd, «som hadde det aldri vore dikta om slikt før» — elementært, primitivt og beint på, i lynsnare, suggestive blaff, ofte i eit samspel av fleire sansar på ein gong. Ho støkkjer lesaren til å oppleve med seg, i djerve og brå bilete: solrenninga kjem med sitt «gule brak», fuglen svippar i hagegangen med «skremte perleaugo», det nyaste mekaniske underverket, lokomotivet, rullar leiketøys-klårt på sporet sitt. Mange av naturskissene hennar er slike godslege miniatyr-idyllar, glitrande av lystig sansing og tilbakehalden lått:

I namnet åt bia
og sommarfuglen
og kveldsbrisen — amen!

Men dei ytre ting som stig fram så tydeleg i dikta, er der sjeldan berre for si eiga skuld. Dei får først realitet ved å opplevast av oss, ut frå våre føresetnader og i vår situasjon. Også i skildrande dikt er pointet om lag alltid psykologisk. Og mennesket er for Emily Dickinson ein skapnad med forferdande dimensjon, djupt og konfliktylt, og omgitt av gåter som det ikkje finst løysing på. Ho nærmar seg desse ting frå ulike kantar, «på snei», «med analytisk

**Trygt i sine alabastkammer,
urørte av morgon og middagssøl
dei som skal stå opp til sæla,
med tjeld av silke og tak av stein
kvelvde til vern om sitt støv.**

**Lett ler brisen i sitt slott av solskin,
kvitrar fuglen sin sorglause song,
surrar ei bi for eit dauvhørt øre.
Å, alt som her gjekk til grunne
av det som var visdom ein gong!**

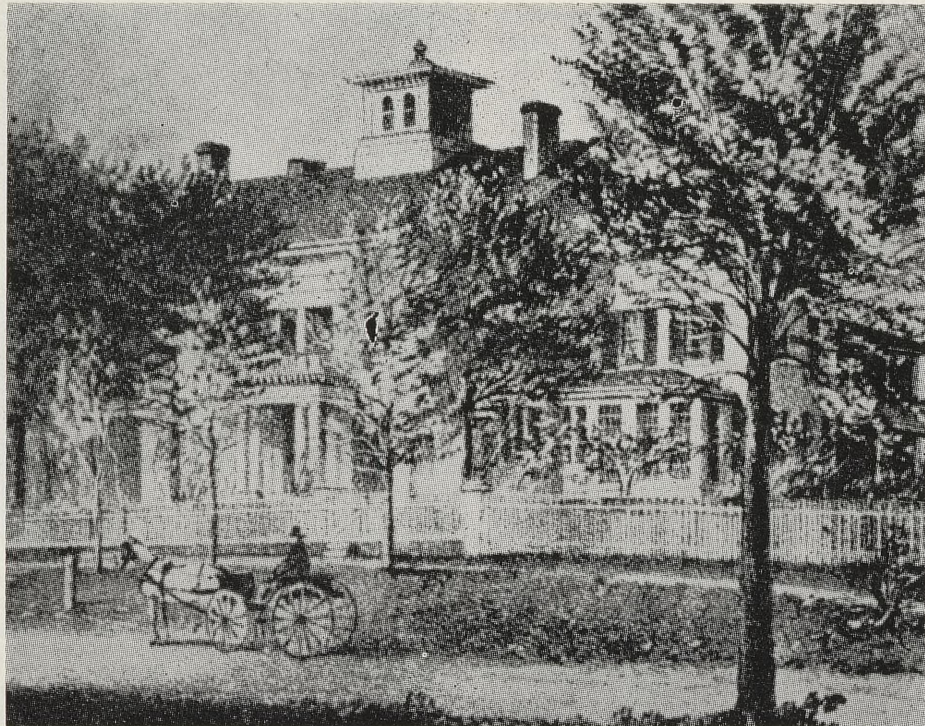
**År skrid med velde under månesigden,
rike brotnar saman, firmament fell,
diadem brest, og fyrstar super
lydlaust som fjom i ein snøverskveld . . .**

(Omsett av Halldis Moren Vesaas)

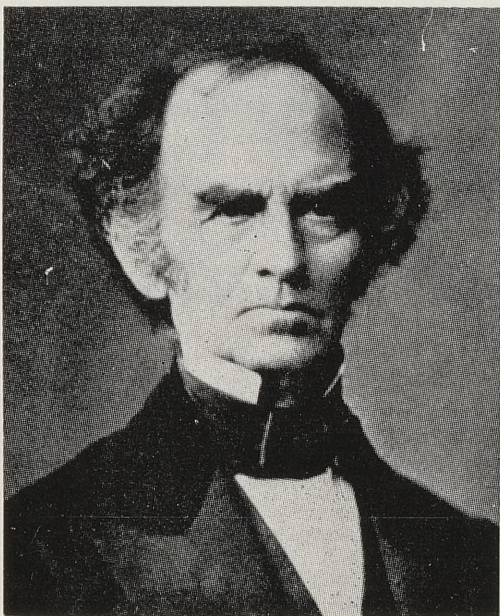
Safe in their Alabaster Chambers—
Untouched by Morning
And untouched by Noon—
Sleep the meek members of the Resurrection—
Rafters of satin,
And Roof of stone.

Light laughs the breeze
In her Castle above them—
Babbles the Bee in a stolid Ear,
Pipe the Sweet Birds in ignorant cadence—
Ah, what sagacity perished here!

Grand go the Years—in the Crescent—
above them—
Worlds scoop their Ares—
And Firmaments—row—
Diadems—drop—and Doges—surrender—
Soundless as dots—on a Disc of Snow—

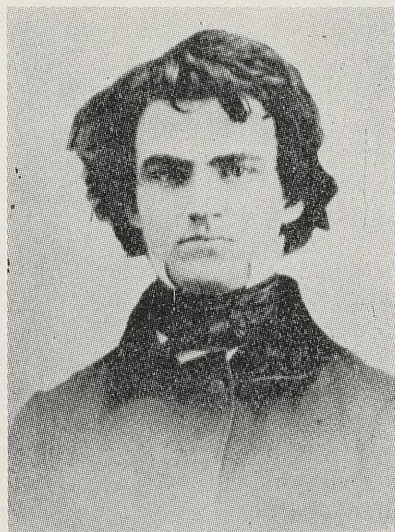
«Heimen» (The Homestead), bygd av Samuel Fowler Dickinson i 1814. Etter ein litografi frå 1858.

Edward Dickinson, far til Emily.

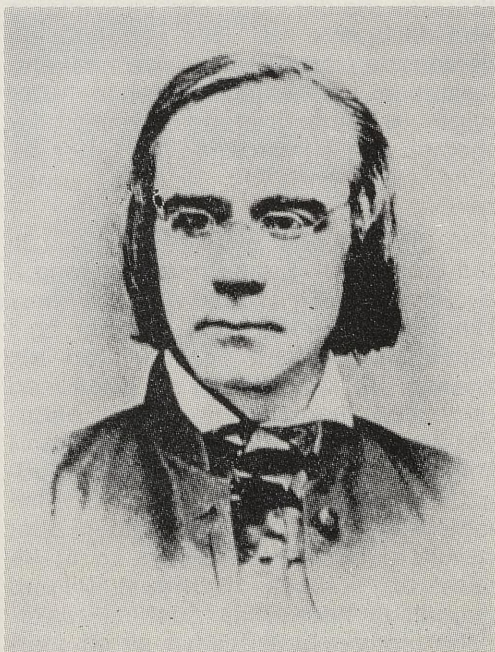

Søstera Lavinia (ca. 1852).

Broren Austin i 1854, og kona Susan til højre.

Under Emilys kjære nevø Gilbert, under til højre Charles Wadsworth.

auga», illusjonslaust sakleg, underleg moderne. Stundom gir ho riss av ein-skilde karakterar, kjærleg, skjemtande, eller infamt. Men like ofte byggjer ho diktet opp kring eit sjeleleg aksiom, meir sett enn tenkt, og fyller det ut med våre eller bitre opplevingsglimt, av situasjonar eller sinn, og forma med myndig kraft.

Bak alt står hennar eiga oppleving, «første person eintal». Det finst drag av sentimentalitet her, og det kan ein lite undrast på. I si einsemd spela ho ustanseleg roller for seg sjølv, i tid og rom; og det **kan** bli trøyttamt og kokerterande, ein rokokko-piruett framfor speielen. Men mest slåande er den omsynslause realismen overfor eg-et, ei klinisk nyfikne, som ofte lar sjela naken. Og den lette tonen narrar: glitteret maskerer ei djupare spaning. På botnen er denne verda ikkje idyllisk, men tragisk sprengd, og dikteren sjølv berre eit eksempel på den tvilsame lagnad vi alle deler.

Religionen i vidaste meining står i sentrum av Emily Dickinsons liv, liksom Bibel og salmebok er hennar viktigaste litterære kjelder. Det var ein religion med dei gamle mål. Den nedglatta og sjølvnøgde framstegs- og mennesketru i samtida var ikkje for henne. «Det evige» er alltid til stødes, nemnt eller unemnt. Inn i kvardagen fell atter og atter eit blendande lys frå «noko anna».

Men alt som ung jente nekta ho å la seg omvenda: «Det er hardt for meg å gi opp verda. Eg er redd eg aldri kan.» Syndskjensle fanst ikkje hos ho; og i dogmatisk forstand var ho aldri ein truande. Ho såg tilværet på jorda med kaldt blikk, fjernt frå den glade naturtillit hos romantikarane. Borgarkrigen i Amerika med sitt forferdelege blodspille skjerppte kjensla hennar av livsens brutalitet. Utan å lesa Darwin eller formulera ein filosofi visste ho at tilværet er biologisk nådelaut. I landskapsdikta hennar kan det mikroskopiske motivet brått bli fylt av eit ufor-

løyst indre motstand som kviler på slike dissonansar, ei sliting som stundom nærmar seg det utålelege:

Den skitne himlen heng med snø,
men får kje snøen til.
Bak låven fyk eit eisleg fjom
og veit kje om det vil.

Den tunne snoen syg og syg
om noko vondt han lid.
I dag har nok natura gløymt
å ta på krona si.

Skildringa hennar av ein vanleg vinterettermiddag kan stivna i ei botnfrosen kosmisk kvide, då den «indre bresten» synest ulækjeleg, og natura ligg «høg og fjern som panna på eit lik».

I ei slik verd blir også Vårherre ein mangtydig figur. Emily Dickinson finn lite som forklarar det ho kallar «undersida av guddomen», meiningsløysa, lidninga og sorga: «Guds høgare hand er no amputert, og han sjølv ikkje til å finna.» Ho skildrar ironisk korleis frostten sneier hovudet av blomane, og endå, liksom Gud, synest meina at «alt er godt». Ho møter himmelen med mistanken hos «eit narra barn». Blasfemisk krev ho verdsstyraren til rekneskap for hans «dobbeltspel», som «lar spøken gå for vidt». Og orda dirrar av smerte.

Kjensla toppast i hennar eigen uforløyste jordiske kjærleik. Den personlege pasjonshistoria mogna ho til kunstnar. Mesta to tredjepartar av dikta sine skreiv ho under eit åtte års erotisk vulkanutbrot. Også her finst det drag av monomanien; ho spelar stundom den tragiske rolla til brestepunktet. Men det er ingen tvil om styrken i kjensla, og spennvidda. På sin jomfruelege hybel i Amherst har ho inni sitt forklemde hjarta gjennomlevt dette uverkelege og verkelege kjærleiksforholdet med mykje av den eld og frost, jubel og jammer som ein fullbyrda elskhug kan innebera. (. . . .)

For den som alltid tapte
ter vinninga seg størst.
H a n verdset best ein nektar
som lid av vonlaus tørst.

I all den hær som stolt ber heim
den fane dei nyss vann,
kan ingen tolke sigeren
slik som den slegne mann

der han i døden, angestpint,
kan høyre vidt ikring
gjenlyd frå den sigerslur
som klart, langt borte, kling.

(Omsett av Halldis Moren Vesaas)

Success is counted sweetest
By those who ne'er succeed.
To comprehend a nectar
Requires sorest need.

Not one of all the purple Host
Who took the Flag today
Can tell the definition
So clear of Victory

As he defeated—dying—
On whose forbidden ear
The distant strains of triumph
Burst agonized and clear!

Eg skal få svar når tida endar
og ingen bryr seg om eit svar.
Krist skal forklåra våre plager
i himlens lyse skulegard.

Og alt skal bli som Skrifta lova,
og eg skal stire på hans blod,
og gløyme bort det drypp av kvide
som brenner no, som brenner no.

(Omsett av Sigmund Skard)

I shall know why — when Time is over —
And I have ceased to wonder why —
Christ will explain each separate anguish
In the fair schoolroom of the sky —

He will tell me what «Peter» promised —
And I — for wonder at his woe —
I shall forget the drop of Anguish
That scalds me now — that scalds me now!

Mest mangfoldig speglast denne samansette livsholdninga i dei nærpå seks hundre dikta ho har skrive om døden, andres død, og sin eigen. Døden var for Emily Dickinson mange ting. Somme av dødsdikta hennar kan bli sirklande og makabre. Men dei ypparste er i sin angstlause og forferdande nærleik utan mange sidestykke i litteraturen. Døden er prøva på alt, då vi endeleg slår gjennom veggjen av det «verkelege», får att våre «konfiskerte gudar», blir «kalla tilbake», og «går heim». Gripande spelar i somme av desse dikta hennar såre elsk til dette livet saman med hennar aningsfylte dragnad mot det neste, ved sjølvje grensa der verdene møtest.

Denne nye visjonen skapte hos Emily Dickinson også ny form. Ho løyser seg frå den polerte rytme- og rimkunst i samtida, ikkje i «frie» vers, men i ei sjølvttatt og skjelmsk jonglering, der rima fell slik det høver, snart fulltonande, snart berre som ein etterklang, og der båregangen i metret følgjer den

naturlege talerytmen til, med hennar eigne ord, sjølvje verset «andar».

Først og fremst er det likevel stilen som bryt ny veg, med ein merkeleg realisme overfor sjølvje opplevinga. Nakne tanken ville ho kle i ord slik han kom, i vilkårlege sprang, subtil og innfløkt, «med den stive, grove eggen urørd», ofte uhøyrte munnleg og direkte. Ho tvingar ei heil tankerekkje inn i ein diamantblank aforisme, ein heil livssituasjon inn i ei utenkjeleg samanstilling eller ein burlesk synsdetalj, ofte i stenogram- eller sifferskrift. Meir enn seks hundre av dikta er i den knappe yndlingsforma hennar, to firlina strofar. Ho sprengjer den klassisk-romantiske ramma for «poesi», i brått opplysende symbolglimt opp or dei dyptene der tanke, kjensle og sansing møtest, stundom — har det vore sagt — «med veldet i ein atomeksplosjon».

Og dette er inga utvendig «form». Det abstrakt litterære støyter mot det drastisk konkrete, det høgtidsame rører ved det kvardagstrivielle, viddet spelar mot

Villskap, villskap!
Møttest vi to,
netter av villskap,
eld og blod!

Syng, alle stormar!
Hjarta nær hamn.
Utan kompassnål
styrer min stamn.

Veldig sin ande
havet dreg.
Å, vart eg landfast
i natt hos deg!

(Omsett av Sigmund Skard)

Eg er ingen. Kven er du?
Er du ingen og, skal tru?
Då er vi to par.
Men hyss! Slikt nektar folk å tru.

Så dumt å vera nokon!
Så keisamt, som ein frosk,
å kvekka namnet sitt i eitt
til kvar ein glåpøygd tosk.

-(Omsett av Sigmund Skard)

dødsens alvor i sjokkverknader som er medvitne: det rykkjute og kontrastfylte, liksom halvferdige uttrykket, ambivalent og indirekte, speglar hennar eiga surrealistiske uvisse overfor det mangtydige liv. Men dette abrupte og absurde blir i utvalde stunder bakgrunn for frambrøtet av ein mektig klåre, då det små restlause fyllest av det store, og hennar djupaste overtiding lyfter seg opp over kaos med ein poetisk autoritet som set si eiga lov.

Det vart ein liten sensasjon då Emily Dickinsons dikt kom på prent, bitevis i små samlingar, utetter frå 1890. Det var noko pikant med desse gammal-jomfrudikt. Men så gjekk ho i gløyme. Få forstod kor djupt ho skilde seg frå sin eigen generasjon. Først i 1920-åra vart ho ny-oppdaga. Den «modernistiske» skulen kjendest ved både livskjensla og diktforma hennar, og gav Emily Dickinson rom mellom dei største. Og den domen står framleis ved lag.

Grensene for diktinga hennar ligg i dagen. Mykje ho skreiv, er berre utkast.

Wild Nights—Wild Nights!
Were I with thee
Wild Nights should be
Our luxury!

Futile—the Winds—
To a Heart in port—
Done with the Compass—
Done with the Chart!

Rowing in Eden—
Ah, the Sea!
Might I but moor—Tonight—
In Thee!

I'm Nobody! Who are you?
Are you — Nobody — too?
Then there's a pair of us!
Don't tell! they'd banish us — you know!

How dreary — to be — Somebody!
How public — like a Frog —
To tell your name — the livelong June —
To an admiring Bog!

Også det ferdige kan vera eksperimentelt og privat, nevrotisk anstrengt, overkomplisert og overpointert, på ein måte som lar omsetjaren kjenna si maktløyse, og som stundom røyner tålmodet jamvel hos litteraturhistorikaren.

Men ei lita gruppe av dikt — kanskje mellom femti og hundre — gjer alle slike innvendingar til skamme. Emily Dickinson sprengde konvensjonane i tida med eit personleg diktuttrykk som har langt større gjennomslagskraft i dag enn den gongen ho skreiv. Ut or sin isolasjon lyfte ho fram ei røynsle så intens at jamvel det intimt personlege slår **oss** med direkte oppleving. Ho seier ein gong, at dersom eit dikt er verkeleg poesi, skal det «gjera heile kroppen så kald at ingen eld kan få han varm att». Noko i den leia vil den gode lesaren oppleva i dei beste dikta hennar den dag i dag.

Ho talar ein stad om at mosen ein gong skal gøyma namnet hennar. Den tida har aldri syntest meir fjern enn no.

Eg smakte aldri sjø,
og aldri såg eit fjell,
men vel eg veit kor lyngen gror
og kjenner havet lell.

Eg aldri skoda Gud
og staden der han er,
Eg berre kjenner vegen dit
som var eg framme der.

(Omsett av Sigmund Skard)

I never saw a Moor—
I never saw the Sea—
Yet know I how the Heather looks
And what a Billow be.

I never spoke with God
Nor visited in Heaven—
Yet certain am I of the spot
As if the Checks were given—

SPELPLANEN PÅ DET NORSKE

Hovudscenen

«SÅ LENGE SKUTA KAN GÅ»

Ein kabaret bygd på Evert Taubes viser.
Omsett av Hartvig Kiran, tekstredigering, regi og
koreografi: Runar Borge, scenografi: Per Fjeld,

musikalsk ansvarleg: Egil Monn-Iversen, musi-
kalsk innstudering: Tor Hultin.

Med BRITT LANGLIE, SØLVI WANG, LASSE
KOLSTAD, MAGNE LINDHOLM, SVERRE
KJELSBERG, WENCHE LUND, KARI HÆG,
SIGNE LISE LARSSON, SVENN BERGLUND,
PER ARNE SKAR.

Oskar Braaten

«BRA MENNESKER»

Regi: Jack Fjeldstad, dekor: Snorre Tindberg,
kostyme: Randi Skahjem.

Med: ØIVIND BLUNCK, BRIT ELISABETH HAA-
GENSLI, HARALD HEIDE STEEN, BJØRN JEN-
SEG, VIDAR SANDEM, ALF MALLAND, JULIE
ØKSNES, EVA SLETTA, ELSA ISEFIÆR.

Bertoit Brecht

«HEILAGE JOHANNA FRÅ SLAKTEHUSA»

Omsett av Hartvig Kiran, regi: Ralf Långbacka,
scenografi: Arne Walentin.

Med GRETHE RYEN/RAGNHILD HILT, JON
EIKEMO, SVEIN ERIK BRODAL, ERIK ØKSNES,
WILFRED BREISTRAND, LASSE KOLSTAD,
SVERRE WILBERG, BJØRN FLOBERG, MAGNE
LINDHOLM, TORGEIR FONNLID, HALVARD
LYDVO, TOM TELLEFSEN, ELISABETH SAND,
BJØRN SUNDQUIST, KARI RASMUSSEN, ANNE
LISE GJØSTØL, INGRID ØVRE WIİK, ÅSTA
VOSS, ROLF BJØRNSTAD, FRIMANN FALCK
CLAUSEN, BJØRN SKAGESTAD, RANNOV NIL-
SEN, JON BERLE, NILS GAUP, ERIK LIE, PÅL
PANDE-ROLFSEN, ULRİKKE GREVE, TRINI
LUND.

For barna

«PINOCCHIO»

Eit musikkspel for barn dramatisert etter Carlo
Collonis roman.

Tekst: Runar Borge, musikk: Tor Hultin, regi:
Runar Borge, scenografi: Mia Runningen, musi-
kalsk leiing: Tor Hultin, musikkarrangement:
Einar Iversen.

Med NILS SLETTA, KAARE KROPPAN, MARIT
KOLBRÆK, VIDAR WOLD HAAVIK, MARIANNE
KROGH, TROND BRÆNNE.

Scene 2

Sean O'Casey

«JUNO OG PÅFUGLEN»

Omsett av Ivar Eskeland, regi: Otto Homlung,
scenografi: Christian Egemar.

Med GISLE STRAUME, ELISABETH BANG,
ARE STORSTEIN, UNN VIBEKE HOL, ROLF
SAND, ANITA RUMMELHOFF, ASBJØRN TOMS,
SIRI ROM, TROND BRÆNNE, ANDREAS KOL-
STAD, RAGNAR DYRESEN, KAARE KROPPAN,
VIBEKE FALK, KNUT HULTGREN, SVEIN TIND-
BERG.